

BAROK SANATIN VE 1990’LARIN MODA TRENDLERİNİN 2010-2019 YILLARI ARASINDAKİ GİYİM MODALARINA ETKİSİ

Fatma Engin ALPAT¹
Fazilet CEYHANLI²

¹ Doç. Dr. Fatma Engin ALPAT, Çukurova Üniversitesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, ealpat(at)cu.edu.tr
ORCID:0000-0003-2728-4288

² Arş. Gör. Fazilet Ceyhanlı, Çukurova Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, fasama(at)cu.edu.tr
ORCID :0000-0002-9569-8581

Alpat, Fatma Engin ve Fazilet Ceyhanlı. “Barok Sanatın ve 1990’ların Moda Trendlerinin 2010-2019 Yılları Arasındaki Giyim Modalarına Etkisi”.
idil, 61 (2019 Eylül): s. 1123-1132. doi: 10.7816/idil-08-61-06

Özet

Bu araştırmada; Barok sanat döneminin ve 1990’lı yılların moda trendlerinin, tekrar gündeme gelen giyim moda eğilimlerine etkileri incelenecektir. Daha önceleri giyim alanında ortaya çıkan desen, renk, biçim ve kalıp özellikleri ve sanat akımları moda trendleri üzerinde tekrar etkili olabilmektedir. Bu çalışmanın amacı belirtilen dönemlerdeki moda anlayışı ve moda trend felsefelerinin 2010-2019 dönemi arasındaki moda dünyasına etkilerini belirtmek ve vurgulamaktır. 2000’li yıllardan itibaren giyim modası eğilimleri içinde; geçmişte belirli sebeplerle ortaya çıkan akımlar ve geçmiş yıllarda oluşturulan modellerin yeniden uyarlanarak güncellenmesi sayesinde hem geçmişten kopulmamakta hem de yeni dönemlerle bağlantı kurulmaktadır. Yeni teknoloji ve yeni tasarım konseptleriyle geçmiş trend ve akımlara yeni yorumlar getirilmesiyle “tasarım sonsuzdur” kavramı vurgulanmaktadır. Çalışmada, Barok sanatının ve 1990’lı yılların günümüz giyim modasındaki yansımaları araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Moda, Barok Sanat, 1990 modası, moda trend

Makale Bilgisi

Geliş: 20 Mayıs 2019

Düzeltilme: 24 Haziran 2019

Kabul: 28 Temmuz 2019

Giriş

Tekstil ve tekstil malzemelerinin korunma içgüdüsü ile ilgili dürtülere cevap vermede, giyim-kuşamda, yapılarda doğrudan ya da dolaylı bir şekilde kullanılmaya başlanması oldukça eski bir döneme uzanmaktadır. Her dönemin o anda sahip olunan imkânlar dâhilinde kendine özgü bir tavrı, teknolojik gelişmeler ve çeşitlenen malzemeler ile tekniği, kullanım şekli, tüketim yöntemi ve uygulama tarzı bulunmaktadır.

Moda eğilimlerinde; büyük markaların belirleyici hedef kitlesini tek bir profile uyan kadın görünümü ile sınırlandırmak yerine giyim eşyalarının her bir parçasının birbirinden farklı ilgi alanlarına, yaşam stillerine ve moda zevklerine sahip kadınlara hitap etmesi gerektiği belirtilmekte; geçmiş akımların ve geçmiş yılların biçimsel ve desen bazında modelleri; modern dokunuşlarla birleştirilen görsel bir etkiye dönüşmektedir.

Güncel olan moda hareketi içerisinde; ünlü modacıların tasarım fikir ve düşüncelerinde Barok Dönemi ve 1990'lı yılların giysi trendleri belirleyici bir özellik barındırmaktadır. Dönem trendlerinde ister ayrı ayrı kullanım ister iki dönemin özelliklerinin birleşimi söz konusu olsun, giysi tasarımlarında etkileyici bir görsel algı oluşturduğu gerçektir. Moda; kendi çerçevesi içerisinde ele alındığında hangi dönem, hangi yıl olursa olsun bir devrim halindedir. Bu çerçevede değişkenlikler zaman ve bulunulan dönem içerisinde gerçekleşen sosyal-teknolojik-siyasal-ekonomik-tinsel etmenlerdir.

Geçmiş dönemden güncel olana kadarki süreçte gelişim ve değişim gösteren moda alanının büyümesi, birçok kaynaktan beslenerek hız kazanmıştır. Geçmişten günümüze; toplumsal hareketlerin, geleneklerin, olay ve olguların aynası görevini gören modayı, dönemler içerisinde gerçekleşen savaşlar, insan ilişkileri, buluşlar, ticari gelişmeler ve sanat hareketleri birçok açıdan etkilemiştir. Geçmiş dönemlerde ve güncel dönemde, toplumda ve dünyada gerçekleşen herhangi bir siyasi, dini, sosyal, kültürel ve ekonomik hareketlenme, nasıl akımlarla, resim sanatı ile yazılı kaynaklarla izleyiciye aktarılabilir; giyim-kuşam ile de vurgu yapılabilir. Moda alanı çok çeşitli kaynaktan beslenmektedir. Sanat akımları da modayı etkileyerek bu alanın yön değiştirmesini sağlamıştır. Moda sanat mıdır? Sanatın içinde moda var mıdır? İlk zamanlarda insanların zihninde yer

edinen korunma ve örtünme odaklı giyim algısı günümüzde farklı boyutlara ulaşmıştır.

17. yüzyılın kültür ve sanatı "Barok" olarak adlandırılmaktadır. Bu terim ilk kez klasik oranları taşımayan yapıtları aşağılamak için kullanılmıştır. Ancak; Barok sanatçıları Rönesans öncülerine gibi tasarımın ve yarattığı etkinin bütünlüklü birliğine önem vermişlerdir. Barok' u farklı kılan; özellikle insan bedeninde ve duygularda kendini gösteren kesintisiz hareket ve dönüşümdür. Barok sanatta psikolojik, duygusal ve tinsel anlamda hareket egemendir. Barok' un bu özellikleri günümüz moda tasarımcılarını etkilemekte ve sık sık Barok özelliği taşıyan giysi tasarımları oluşturdukları gözlemlenmektedir. Barok kelimesinin orijinal İngilizce anlamı; "garip" veya "gülünç" olarak bilinmektedir. Bir Portekizli kuyumcunun midyenin içinde yer alan düzgün olmayan inci tanesi için kullandığı terimden kaynaklanıyor gibi görünmektedir.

1580-1750 yılları arasındaki dönemi kapsayan Barok Dönemi, Rönesans döneminin toplumsal ve ekonomik bunalımına karşı soyluların kültürel ve sanatsal anlamda egemenliğini ilan ettiği dönem olarak bilinmektedir. Yanılsama yolu ile inandırma, dönüştürme, aldatma özellikleri Barok' un sıfatları arasında yer almaktadır. Barok resim, tek bir yöne doğru ilerliyormuş gibi, izleyici ile arasındaki psikolojik arayı kapatmak, mesafeyi bitirmek amacındaymış gibi özellikler taşımaktadır. Günümüz Barok dönem özelliği taşıyan tasarım envanterlerinden yeniden tasarlanan desenler, renkler ve dokular da moda tüketicilerinde psikolojik etki yaratmakta; giysi ile kullanıcı arasında etki-tepki oluşturmaktadır. Moda, geçmişten günümüze kadar her türlü olaydan, oluşumdan, tarihten, dokudan, kültürden etkilenecek çeşitli nitelikler kazanmıştır. Modayı zaman içerisinde etkisi altına alan, bazen ele geçiren olgulardan bazıları uzun süreç içerisinde oluşmuş sanat akımlarıdır. Bu etkileşimin yarattığı nüanslar moda tasarımcılarının ve terzilerinin ruhuna, duygularına, niteliklerine eklendiğinde sanat akımları çeşitli özellikler ve zengin bir ilham kaynağı olmaya ortam hazırlamaktadır. Geniş süreç içerisinde oluşan Barok sanat akımı da ortaya çıktığı ve varlığını sürdürdüğü yıllardaki izlerini yaşadığı kendi döneminden 269 yıl sonrasına kadar taşıyarak, 2010'lu yılların moda teknolojisiyle birleşerek modaya yön vermektedir.

Moda, doğası gereği süreklilik halinde değişime uğrayan bir sanat olarak karşımıza çıkmaktadır. Oscar Wilde moda ile ilgili görüşünü şu şekilde aktarmıştır: "Moda o kadar çirkin bir şeydir ki tahammül edemeyiz ve her altı ayda bir onu değiştirmek zorunda kalırız." Ancak moda endüstrisini cazip duruma getiren ve onu dikkat çekici kılan özellik aslında tam olarak da bu sürekli değişim, eski dönemlere ait eğilimlerin tekrar eden bir şekilde keşfi ve yeni niteliklerin ve etkenlerin yaratılma sürecidir (Seamon & Tatham, 2016).

Moda olgusuna ait bir diğer dikkat çekici özellik; geçmiş dönemlerin uzun süre kullanılan modalarının bir sonraki dönem içerisinde toplum katmanlarını yukarıdan aşağıya doğru yansıtmasıdır. Bu duruma örnek verilecek olursa; 19. yüzyılda soylu grubun giydiği fraklar 20. yüzyılda garsonların giydiği giysi halini almıştır. Bir diğer örnek; soyluların giymiş olduğu gösterişli giysileri güncel moda dünyasında köylüler şenlik kıyafeti olarak seçmektedirler. Bütün bu örneklerden anlaşıldığı üzere moda olgusu tanımlanırken "yenilikler arama tutkusunu" denmesi yerinde bir söylemdir. İnsanlar hayatın sıradanlığından uzaklaşmak için farklılaşma yoluna gitmektedirler. Bu giysinin işlevsel değerinin dışında görsel faydasıdır. Bir modanın yerini daha etkili ve daha güncel bir moda alabilir. Bazı modaların yayılma hızı kısa süreli olabilmektedir. Barok sanat akımı kendi zamanında uzun süre İtalya'yı ve Avrupa'yı etkilemiştir. 1990'larda Çağdaş moda akımları içinde güçlü biçimde yerini almış ve tekrar 2010'lu yıllarda etkili olmuştur. Teknoloji hızlı geliştikçe zaman içinde modanın değişim hızı da artmıştır.

Araştırmalar sonucunda; 2019'da giyim modasının Barok özellikler taşıdığı tespitine göre; ayrıntılı bir işçilik prensibinin olduğu, yoğun süslemeli ve gösterişli giysilerin tasarlandığı, açık, parlak, simli renkler ve koyu renklerin bir arada kombinlendiği, dantel, kadife, brokar, goblen, jakarlı, parlak ve yaldız efektli kumaşların kullanıldığı; inci, boncuk, pul, payet, zimba, çeşitli renk ve boyutlarda taş, farklı efektlerde ipliklerin kullanılarak detaylı işlemlerin ortaya konduğu dikkat çekmektedir.

2019'larda moda dünyasına tasarım olgusu ile etki eden 1990'lı yıllar, minimalizmin etkisi ile sosyal ve kültürel anlamda kendine özgü görüntüye sahip olma özelliği taşıyan yıllar olarak bilinmektedir. 1990'lı yılların moda eğilimlerini

insanlara net bir şekilde aktarma yöntemi ise bu dönemde ortaya çıkan süper model kavramı ile olmuştur. Kate Moss, Naomi Campbell, Christy Turlington gibi süper modeller modayı moda müşterisine görsel olarak sunmuştur. Ünlü modacı Calvin Klein; "1990'lı yıllarda çok büyük bir değişim olacak. 1980'ler cinsellik başta olmak üzere çoğu açıdan tutucu bir dönemdi. Şimdilerde özellikle yeniden yapılıyor. Gösterişin, hava atmanın yerini sokaklarda gezen sıradan görünümlü insanlar almaya başladı bile. İnsanlar artık daha gerçek" diyerek minimalizmi de vurgulayarak 1990'ların özelliğini özetlemiştir.

Barok Dönemin, Milenyum'un ilk 20 Yılında Giyim Modasına Etkisi

"Barok Dönem", Rönesans Dönemi'nden sonra ortaya çıkan, Portekizce'de "düzensiz inci" anlamı taşıyan "Barocco" kelimesinden türetilen, Avrupa sarayları ve gelişmiş merkezlerinde abartılı gösteriş zevkine uygun sanat olarak nitelendirilen döneme verilen isim olarak bilinmektedir. "Barocco" kelimesi kendi içerisinde dişil bir nitelik barındırmaktadır. Bu dişillik midyeden incinin çıkması ile açıklanabilmektedir.

Avrupa'da toplum hayatında burjuva sınıfının zenginleşmesi ve saray hayatının gelişmesi ile birlikte önceki devirlerden farklı bir çizgi oluşmuştur. Bu dönem içerisinde resim sanatı konu olarak önceliği saray hayatına vermiştir. Fransa'da zevk ve sefa, konak ve sarayların iç mekânlarında yer alan süslemeler ve şatafatlı görünüm, insanların gösterişe düşkünlüğü Barok zevkini beslemiş; Barok döneminde sanat kollarının gelişimine katkıda bulunmuştur.

Toplumlar, tarihsel açıdan incelendiğinde; ortaya konulan sanat eserleri bizlere o döneme ait ekonomi, inanç yapısı, yaşama biçimleri hakkında bilgi vermektedir. Hızla ilerleyen süreç içerisinde mimaride, resimde, heykelde ve o dönemi yansıtan biçimsel özelliklerde farklılık gözlemlenmektedir. Bu farklılıklar özelliklerine göre dönemsel olarak Arkaik üslup, Klasik üslup ve Barok üslup gibi isimler almaktadır. Üslupların ortaya çıkışı ekonomik, siyasi, kültürel, toplumsal, teknolojik ve sanatsal olgularla biçimlenen olaylar zincirine bağlı olmaktadır. Barok üslup; ortaya çıktığı döneme göre gösterişin ve hareketin simgesi olarak bilinen üsluptur (Ertan & Sansarçı, 2016:9).

Barok Dönemi içerisinde giyim tarzlarında yoğun olarak kullanılan; kabarık görünümlü

elbiseler, kat kat etekler tercih edilmiştir. Giysilerde çoğunluklu olarak yün, kadife, atlas, muare, ipek, zarif pamuklu kumaşlar kullanılmıştır. Etek ve elbiselerin kenarları drapeler ile süslenerek boyutlandırılmış; saraylardaki görkemli perde tasarımlarından esinlenerek giysi süslemelerinde drape, pile, fırfır, işlemeler ve taşlar uygulanmıştır. Barok döneminin en gözde kumaşı parlak siyah ipek kadifelerdir.

Şekil 1: Diego Velazquez- Nedimeler, 1656, Mimari ve Kıyafetlerde Barok Esintileri (Bağlantı 1, Erişim Tarihi: 25.03.2019)

Barok dönem, sadece sanat, mimari ya da heykel için verimli bir ortam oluşturmakla kalmamış; birçok dönemde moda alanı için de verimli bir ortam oluşturmuştur. İhtişam, güç, gösteriş döneminin anahtar kelimeleri arasında yer almaktadır.

Şekil 2: Versay Sarayı' ndan Barok Sanat etkisinde detay görüntüler Bağlantı 2 (Erişim Tarihi: 12.04.2019)

Barok sanat akımı, durağanlığa karşı coşku ve hareketliliği savunmaktadır ve bu özelliği ile 1990'lı yılların giysi tasarımına ayak uydurmaktadır. 16. yüzyılda sömürgeciliğin gelişmesi ile birlikte Avrupa Devletler'inde de gelişme olmuş, bu gelişim sanat alanında da kendisini göstermiştir. Bu durumun sonucunda sanatçı daha coşkulu, daha ihtişamlı eserler ortaya koymuştur. Günümüz modacıları, sanatın renk, motif ve biçimsel anlamda zengin yaratıcılığından, ayrıca dönemin ünlü sanat betimlemelerinden yararlanmışlardır. Barok sanatının karakteristik özelliğini, tasarım bereketliliğini, özgün bir aktarım ile kumaş desenlerine ve yeni giysi biçimlerine

yansıtılmışlardır. Araştırmalar ışığında, Barok sanatının etkileri, zaman içerisinde birçok değişimden geçse de ve dönüşüme uğrasa da günümüz moda hayatına kadar ulaşmıştır (Çamur, 2015: 28). Barok sanatının görsel ve dokunsal anlamda etkisi zamanın özelliklerine göre birçok değişimden geçmesine rağmen araştırmalar ve gözlemler sonucunda günümüze kadar ulaştığı ve modacılar ile kullanıcı kesim arasında etkili olduğu tespit edilmektedir. Tarihi süreçlerden etkilenerek tasarımları ile moda endüstrisi üzerinde ağırlığı olan dikkat çekici tasarımcılar arasında Alexander Mc Queen, Pierre Balmain, Valentino Garavani, Dolce & Gabbana, Coco Channel bulunmaktadır.

Şekil 3: 1.Görsel: Alexander McQueen, 2010 Kış Koleksiyonu- Paris,

2. Görsel: Balmain, 2010 Sonbahar Koleksiyonu-Paris,

3.Görsel: Valentino, 2012/2013 Sonbahar-Kış Koleksiyonu,

4.Görsel: Dolce & Gabbana, 2012 Milan Moda Haftası,

5. Görsel: Gabriel Chanel Giysi Tasarımı 1937 (Bağlantı 3, Bağlantı 4, Bağlantı 5, Bağlantı 6, Bağlantı 7) (Erişim Tarihi: 12.04.2019)

İnsan bedenine uyan biçimsel dili arama sürecinde, sanatın yaratıcılık özelliğinden ve sanat eserlerinde mevcut olan betimlemelerden faydalanan moda alanı ve tasarımcıları, yaratıcılığın ön planda olduğu sanat akımlarındaki ifade

biçimine başvurmakta. Günümüze kadar birçok sanat akımının moda alanındaki değişkenleri farklı ifade biçimleri ile etkilediği gözlemlenmektedir. Yakın zamanlarda modern sanat akımlarının yanı sıra Barok sanat gibi klasik sanat akımlarının karakteristik özellikleri ve görsel anlamdaki zenginliğini, moda tasarımcıları kendilerine ve içinde buldukları dönem özelliklerine göre özgün bir ifade biçimi ile kumaş desenlerine ve giysi tasarımlarına yansıtılmışlardır. (Süngüoğlu, A.T. 2013:22)

Ali Akay'ın tanımını yaptığı şekli ile moda, barok bir kavram olarak ele alınmaktadır. Ali Akay'ın düşüncesine göre moda; "hep yeniden dikkat çekmek, yeniden kendisine baktırmak üzere ortaya konan sosyal ve imitasyon üzerine kurulu bir olgudur"(Akay, 2010:2).

Barok sanatın dokunduğu güncel olan giysi, aksesuar ve moda ürünlerini içine alan tüm elementlerde; brokar kumaşlar, yaldızlı kumaş yüzey süslemeleri, boncuklar, inciler, danteller, güpürler, kadife kumaşlar, bol miktarda desenli işlemler, dokulu desen ve yüzeyler, jakarlı dokuma ile desenlendirilmiş ve renklendirilmiş kumaşlar, kadifeler, parlak ve gösterişli aksesuarlar yer almaktadır. Ünlü tasarımcıların ürünlerinde görüldüğü gibi ihtişam ve gösteriş özelliği taşıyan, kıvrımlı hat ve desenleri olan silüetler, girintili çıkıntılı hissi veren yüzeyler, boyutlandırılmış süslemeler, kabarık tasarımlar şeklinde özgün özellikler görülmektedir. Bu niteliği ile kullanıcı kesimin özel olduğunu hissetmesi gündeme gelmektedir ve dikkat çekmektedir.

Şekil 5: Kiev merkezli Moda Tasarımcısı Konstantin Kofta, 2016 koleksiyonu/ Barok Mimari etkisinde çanta modelleri

(Bağlantı 8, Erişim Tarihi: 12.05.2019)

1990'lı Yılların 2010'larda Giysi Moda Trendlerine Etkisi

Kaynakları 19. yüzyıl ortalarına kadar uzanan, 20. yüzyılda dikkat çeken belirli toplumsal olaylar, düşünce sistemleri ve bu gelişmelere dayalı olarak oluşan gelişme ve değişimler, 21. yüzyıl moda

anlayışını etkilemiştir. Bu genel değişimlerin temelinde yer alan unsur Rönesans ve Reformla harekete geçen "Aydınlanma" düşüncesidir. Küreselleşme, kapitalizm, tüketim dünyası, sanal alışveriş, modernleşme, demokratikleşme, göç, kadın statüsünün değişimi, gençlik akımları, teknolojik unsurlar, moda eğilimleri toplumsal hayatın her alanında akılcılığın işletilmesinin sonucu ile oluşan ve zincirleme bir halde birbirini tetikleyen etkenler olmuştur.

Sürekli değişerek ve gelişerek insanların bakış açısını değiştiren ve onları şaşırtan moda olgusu, yapısı ve içeriği gereği süreklilik halinde değişiklik göstermesine rağmen geriye dönüş yaparak unutulmaya yüz tutmuş modelleri ve moda özelliklerini hatırlatmaktadır. Moda, geçmiş günlerde moda olan şeylere tekrar yorum ekleyerek, güncelleştirerek giysiye gerek biçimsel gerekse algısal anlamda farklı bir boyut kazandırmaktadır. Moda, çok biçimli bir kavram olarak insan hayatında yer almaktadır. Güncel moda olgusu bir hareket olarak anlaşılmaktadır. Moda; doğar, büyür, yaygınlaşır ve söner. Bir moda, sadece diğer bir moda tarafından ikinci plana itilir (Laporte & Waquet, 2011:7). *Moda deviniminde sık sık kullanılan bir metafor olan "denizdeki dalgalar" benzetmesi vardır: "Geçmiş ve günümüz moda tasarımındaki sentezin örneğini oluşturabilmektedir. Bir dalga doruğa tırmanarak gözden kaybolmaya başlarken yeni dalgalar oluşmaya başlar; bunlar da doruğa ulaşıp büyük olasılıkla önceden oluşan bir dalganın yerini alacaktır. Peki nedir bu dalgalar? Hepsi aynı kalıplara göre mi hareket eder yoksa büyüklük, hız ve kuvvet açısından farklılaşma durumu söz konusu olur mu? (Davis, 1997:120).*

2019 yılında moda dünyasında ve tasarım alanında teknolojinin gelişmesi, tasarım olgularının çeşitlenmesi, üretimin ve hammaddenin kolay erişilebilir olması, moda tasarımında tarzların mükemmelleşerek ve iyileşerek gelişmesini sağlamıştır. Giysi çeşitlenmesi gruplara ayrılmaktadır. Güncel olan giyim şekillerinde insanları psikolojik açıdan, günün belirli saatlerinde, belirli giyim tarzlarına yönlendirmek ve cezbetmek söz konusudur. 1990'lı yıllarda sabah saatlerinde giyilen giysi tüm gün kişinin üzerinde kalabilmekteydi. Ancak 1990'lardan itibaren; 1990'lı yılların rahatlığı sporda, gündüz giyim tarzı olarak çoğunlukla kullanılırken; akşam ve gece giyim şekillerinde Barok sanatın gösterişli

özellikler taşıyan giysileri tercih edilebilmektedir. 1990'lı yılların farklı bir özelliği; insanların moda kanalını kullanarak görünmek istedikleri rollere kolay bir şekilde bürünme imkanlarını tam olarak kavradıkları bir dönem olmasıdır. 1990'lı yılların en dikkat çekici özelliği; kişiye rahatlık ve hareket özgürlüğü sağlamasıdır. Bu özelliklerin yanı sıra kişi rahat görünürken çekici de görünebilmektedir.

1990'lı yıllara ait moda anlayışında maksimalizm ve Barok sanatının yanısıra minimalizm sanat akımının düşünce ve tarz yapısı da yer almaktadır. Yetmişli yıllara ait avangart bir sanat terimi olan minimalizm etkisi, doksanlarda tekrar moda trendleri arasında yer alarak etkili olmuştur. 1980'lerin güçlü kadın imajına ait göstergelerden farklı boyutta seyretmiştir.

Şekil 6: 1990'lı yıllarda deri ve apartman topuk modasının günümüzdeki görünümü (Bağlantı 9, Erişim Tarihi: 22.04.2019)

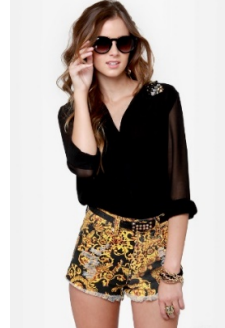
Moda sektörünün başarılı modacıları arasında yer alan isimlerden 1970 yılında kurulan Versace markası; gösterişli, zengin görünümlü, rahat ve modern tasarımları ile dikkat çekmektedir. Güncel olanın modernliği ile geçmiş yıllara ait spor, bedeni saran ya da oldukça geniş biçimsel özellik taşıyan giyim özellikleri ve geçmiş sanat akımlarından barok sanatın yoğun işleme, desen ve renk görüntüsünü birleştirerek kullanıcı kesim arasında dikkat çekmiştir. (Blackman, 2013, s. 323)

Şekil 7: 1.Görsel: 1990 yılında Versace markasına ait fotoğraf çekimi (Bağlantı 10, Erişim Tarihi: 12.05.2019)

2.Görsel: 2018 yılında ilkbahar-yaz kadın koleksiyonundan görüntü (Bağlantı 11, Erişim Tarihi: 12.05.2019)

Versace, 2018 ilkbahar-yaz koleksiyonunu tanıtmış olduğu defilesinde; 1990'lı yılların genel malzemesi olan jeansi ve kesim olarak 1990'ların rahat ve salaş görünümünü Barok Sanat'ın özelliklerinden olan kıvrımlı ve zengin yapısını, dantel ile gold rengi bir araya getirmiş; spor-şık-lüks görünüm elde etmiştir.

Şekil 8: Barok Desen, 1990 lı yıllara ait şort modeli, Günümüz barok desenli şort modeli (Bağlantı 12, Erişim Tarihi: 12.04.2019)

Şekil 9: 1990' ılı yılların rahat görünümlü spor ceket modelinin günümüze barok desen etkisi ile uyarlandığı Versace ceket modelleri
(Bağlantı 13, Erişim Kadrosu: 11.04.2019)
(Bağlantı 14, 11.04.2019)

Versace'nin yanı sıra bir diğeri ünlü giyim markası olan Cavalli; 1990'larda yüksek kaliteye sahip, bol miktarda baskı desenli, süslemenin fazlaca kullanıldığı, yamalı jeanler'i ve deri giysileri barok sanatın desenleri ile birleştirerek moda dünyasına görsellik getirmeye devam etmiştir. (Fogg, 2014:469).

Şekil 10: Cavalli' nin tasarladığı Barok etkili Jean ve kıyafet tasarımları
(Bağlantı 15)
Bağlantı 16, Erişim Tarihi: 10.03.2019)

Moda, beğeni olgusunun en önemli motor gücüdür. Modanın etkisi, bireysel beğenin ve daha önceki moda algılarımızın ötesine geçerek nelerin güzel olduğuna dair kavrayışımızı şekillendirmektedir (Kawamura, 2016: 95). Tasarımcılar, modanın üretiminde yer alan ana figürler olarak görülmekte ve modanın sürdürülebilirliğinde, yeniden üretiminde ve yayılımında etkili bir rol oynamaktadırlar. Moda tasarımcıları, bir koleksiyonu hazırlama sürecinde ilk olarak bilgi birikimlerini ortaya koymaktadırlar. Bilgi birikiminin güncel bilgiden oluşması gerekmez. Bununla birlikte moda tasarımcısı; modanın tarihini, özelliklerini, geçmişi ve anı bilmelerinin yanı sıra gelecek öngörülerinin de bulunması gerekmektedir. 2010' lu yıllarda giyim-kuşam özellikleri; barok sanat özelliklerini taşımasının yanında birkaç yıl geçmiş giyim özelliklerinden de faydalandıkları gözlemlenmektedir. 2010'lu yıllar moda kavramı

açısından ele alındığında küresel anlamda moda hareketinin oldukça geliştiği bir dönem olarak dikkat çekmektedir. Dünyanın neresinde olursa olsun, hangi kültür yaşanırsa yaşansın moda olgusuna ulaşmak ve modanın oluşturduğu etki alanında yer almak mümkündür. Geçmiş dönemlerde ekonomik durumun eşitsizliği ve sosyal statüsünün seviyesindeki farklılık açısından bazı tarzları sadece belirli kesimlerin kullanabilmesi ve uygulayabilmesi söz konusu iken günümüzde 'kısıt azalmıştır' denilebilir. Barok dönemde gösterişli tasarımlardan oluşan giysi modelleri soylu sınıfının kullanabildiği bir tarz iken 2000'li yıllarda moda dünyasında geçmiş yılların giysi özellikleri ile birleşerek görsel anlamda zengin nitelik taşıyan ve herkesin ulaşabildiği bir moda ortamı yaratılması söz konusu olmuştur. Modayı bir döngü olarak kabul edecek olursak; yaşam ve ölüm var olduğu sürece devamlılığını sürdüreceği olan değerinin, tarih, kültür, doğa ve kısacası evrende yer alan tüm konulardan kaynak olarak yararlanabildiği görülmektedir. Bu temel çerçevesinde moda döngüsünün, her yıl farklı dönemlerin özelliklerini birleştirerek ya da ayırıştırarak devamlılığını sürdürdüğü görülmektedir.

Sonuç

Moda; siyaset, ticaret, tüketim, teknoloji, insan bedeni, kimlik, modernite, küreselleşme, toplumsal değişim, politika ve çevre gibi birçok açıdan insan hayatına dokunmaktadır. Giyim unsurları, insanın üzerinde taşıdığı ve belli bir kültürel çerçevenin içerisinde gelişimini sürdüren kişisel zevkleri yansıtan ayna ve iletişim aracı görevini üstlendiği için, moda alanı bir bireyin kimlik duygusu üzerinde önemli ve etkili bir şekilde rol oynamaktadır.

Moda, geçmiş ile geleceğin bir araya getirilerek günümüz insanların giyim kuşam ihtiyaçlarına, kişisel zevklerine cevap vermesi şeklini oluşturmaktadır. Moda olgusunu şekillendiren tasarımcının tarzı, modaya bakış açısı, moda öngörülerini, geçmiş yılların moda özellikleri ve trend analizleri koleksiyonların şekil almasında etkin rol oynamaktadır. Ancak bu tespitler yüzde yüz geçerli değildir. Modacılar birçok kaynaktan beslenmektedir. Önemli olan bu fikir kaynaklarının modacıların çizimlerinde veya aktarımlarında, giysiler üzerinde ve bu giysilerin sunumunda, bu konu üzerine yazılan çizilen yazılarda, görsellerde nasıl aktarıldığıdır. Bu aşamalar, modanın son

halinin oluşturduğu psikolojik arka planında ve görsel algıda somutlaşmaktadır. Ancak bir süre sonra yeni eğilimler oluştuğunda bir önceki eğilim silikleşmektedir. Yeniden ortaya çıkan moda akımları, o dönem içinde yer etmiş olan moda ile ister istemez bir şekilde diyalektik ilişki içerisinde olacaktır. Moda, geçmiş ile gelecek arasında bulunan özelliklerin derecesi ne olursa olsun paylaşımı ya da etkileşimi kaçınılmazdır. 1990'ların moda trendleriyle insanların daha "gerçek" bir hale büründüğü düşünülmektedir. Ancak günümüz teknolojisi ve hayat standartlarının yükselmesi ile moda takipçileri istedikleri rollere eskiye göre daha kolay ve hızlı biçimde bürünmektedirler. Kozmetik estetik ve makyaj hileleri, moda sektörüyle birleşerek insanların kendi hissettikleri rollere bürünmesi konusunda da geniş imkanlar sağlamaktadır. Bu durum moda takipçileri ve toplumun diğer kesimlerinin "gerçek" olarak nitelendirilen görüntüyü bazen "rol" olarak kullanmalarına olanak tanır. 1580-1750 yılları arasında yoğun bir şekilde yaşanmış olan Barok Dönemi ve özellikleri ile 1990 yılında meydana gelen giysi özelliklerinin 2010'lu yıllarda bir şekilde birleşmiş olmaları geçmiş ile gelecek arasındaki uzun zaman diliminin moda dünyasında ne kadar kısalabileceği gözlemlenmiştir.

"Denizdeki dalgalar" metaforundaki betimleme gibi moda dünyasında gözlemlenen özelliklere; silüet, etek boyu, kumaşın dokusu ve rengi, dekoltenin sınırı gibi, farklı dalga etkileri oluşabilmektedir. Bu metafordan yola çıkılacak olunursa; moda kendi alanında, her dönem farklı bir dalga etkisi yaratmaktadır. Doğal devinim gibi dönemlere ait moda akımları ve özellikleri değişkenlik göstermekte bazen de iki farklı özelliğe sahip akım ya da dönem birleşerek moda dünyasına başka boyut kazandırmaktadır. 2010'lu yıllarda giyim-kuşam modasında barok sanat ve 1990' lı yıllara ait özellikler bir arada etkili bir şekilde yer bulmuştur. Barok sanat ortaya çıkış tarihinden itibaren birçok yıla dalga etkisi ile etki etmiştir. Sadece her etki ettiği dönemde derecesi farklılık gösterebilmiştir. 2010'lu yılların modasının en güzel ve can alıcı tarafı ise barok sanatın ihtişamını ve görseliğini 1990'lı yılların rahatlığı ve spor yönünü gerek birleştirebilmesi gerekse bir arada bulundurulabilmesidir. İnsanlarda oluşan psikolojik durum ve beğeni özellikleri günümüzde bu tasarım felsefesinin meydana gelmesini sağlamış ve tasarım dünyasında hem tasarım zenginliği hem de kullanım

rahatlığını oluşturmuştur. "Tarih içindeki dönemlerin güncellenerek moda trendleri içinde yer alması şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da moda konusunda ele alınacaktır" biçiminde bir öngöründe bulunulabilir. Ancak tekrar tekrar güncellenerek gündeme geldikçe Barok akım ve 1990'ların moda trendleri kendi tekrarlandığı zaman diliminde yeniden yorumlanacaktır.

Kaynaklar

Abakay, S. (2010), Moda tasarımcısı, moda fotoğrafçısı ve moda editörü üçgeninde

Blackman, C. (2013), Modanın Tarihi 1900' den Bugüne, Çeviren: Kaan Onur

Çamur, H. (2015). Barok sanat ve Giyim Modasına Etkisi, Yüksek Lisans tezi, Gazi

Davis, F. (1997). Moda, Kültür ve Kimlik, Çeviren: Özden Arıkan, Yapı Kredi Kültür

Ertan, E. & Sansarcı, E., (2016). Görsel Sanatlarda Anlam ve Algı, Alternatif Yayıncılık,

Fogg, M., (2014). Modanın Tüm Öyküsü (Fashion The Whole Story), Thames & Hudson

Kawamura, Y., (2016) Moda-loji, Moda Çalışmalarına Giriş, Çeviren: Şakir Öztüdoğru,

Laporte, M. & Waquet, D. (2011). Moda, Çeviren: Işık Ergüden, Dost Kitabevi Yayınları,

Little, S. (2013). İzmler, Sanatı Anlamak, Yem Yayın, Çeviren: Derya Nükhet Özer, 4

Seamon, J. & Tatham, C. (2016). Moda Tasarım, Çizim Dersleri, Hayalperest Yayınevi,

Süngüoğlu, A.,T., (2013). Giysi Tasarımında Sürrealist Etkilerin Yansıtılma Süreci, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 22, İstanbul

<https://docplayer.biz.tr/46165049-Barok-sanat-ve-giyim-modasina-etkisi-hamiyet-camur-yuksek-lisans-tezi-uygulamali-sanatlar-egitimi-ana-bilim-dali-gazi-universitesi.html>, Erişim Tarihi: 25.03.2019

<https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&biw=1237&bih=570&tbm=isch&sa=1&ei=nnCiXKnLFOHRgweNzJrwDQ>

<http://fashionbombdaily.com/wp-content/uploads/2010/03/McQueen-Fall-Winter->

<https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2010-ready-to-wear/balmain/slideshow/collection#21>, Erişim Tarihi: 12.04.2019

https://www.vogue.it/en/trends/trend-of-the-day/2012/03/baroque?refresh_ce=#ad-

<https://thefashionstyleblog.wordpress.com/2012/12/10/hot-trend-baroque-is-back/dolce-gabbana-fw-2012/>, Erişim Tarihi: 12.04.2019)

http://a51.idata.over-blog.com/375x500/4/05/66/33/3-sap53_71102706_p.jpg, Erişim Tarihi: 12.04.2019

<https://www.ikrix.com/ch/baroque-buckle-leather-belt-dolce-gabbana-75536>, Erişim Tarihi: 12.05.2019

<https://www.sozcu.com.tr/hayatim/son-moda/90lar-modasi-geri-geldi/>, Erişim Tarihi: 22.04.2019

<http://magasinededoudoune2013.info/pics/v/versace-ad-campaign-1990.html>, Erişim Tarihi: 12.05.2019

<https://www.denimjeansobserver.com/mag/2017/09/24/versace-2018-spring-summer-womens-milan-fashion-gianni-tribute-baroque-sea-rocker-leopard-pop-art-leggings-denim-jeans-observer/>, Erişim Tarihi: 12.05.2019

<https://www.lulus.com/products/mink-pink-outrageous-fortune-slashed-baroque-print-jean-shorts/68194.html>, Erişim Tarihi: 12.04.2019

<https://www.farfetch.com/tr/shopping/women/jean-paul-gaultier-vintage-baroque-print-bomber-jacket-item-10427316.aspx>, Erişim Kadrosu: 11.04.2019

<https://shop.nordstrom.com/s/versace-jeans-baroque-print-tasarim>, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosya

<https://www.wmagazine.com/story/roberto-cavalli-spring-2015> Kaftanlioğlu, Kerasus Yayıncılık, İstanbul, s. 323

<https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2002-ready-to-wear/roberto-cavalli>, Erişim Tarihi: 10.03.2019

Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, s.28, Ankara

Sanat Yayıncılık, s

İstanbul

Ltd, Londra

Ayrıntı Yayınları, İstanbul

Ankara, s. 7

. Baskı, s.42, İstanbul

Çeviren: Ayşe Ermert, İstanbul

Erişim Tarihi: 12.04.2019

Collect.jpg, Erişim Tarihi: 12.04.2019

wear/balmain/slideshow/collection#21, Erişim Tarihi: 12.04.2019

image176408, Erişim Tarihi: 12.04.2019

THE EFFECTS OF BAROQUE ART AND 1990's FASHION TRENDS ON THE 2010-2019 CLOTHING FASHION TENDENCIES

Fatma Engin ALPAT

Fazilet CEYHANLI

Abstract

In this study the effects of the baroque art period and the fashion trends of the 1990s on the clothing fashion trends that are on the agenda will be examined. Pattern, color, form and pattern making characteristics and art movements that have emerged in the field of clothing may have an impact on fashion trends again. The aim of this study is to emphasize the effects of fashion trends and fashion trend philosophies on the fashion world between 2010-2019. Since 2000s in clothing fashion trends; Thanks to the currents that emerged for certain reasons in the past and the revision of the models created in the past years, they are not broken from the past and are connected to new periods. The concept of "design is Infinite" is emphasized by bringing new interpretations to past trends and trends with new technology and new design concepts. The reflections of Baroque art and 1990's in today's fashion will be investigated.

Keywords: Fashion, Baroque Art, 1990 fashion, Clothes, Fashion Trend